

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

проф. Гевушан В.О.

« 31 » серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІКРОЕКОНОМІКА

Освітній рівень: початковий (короткий цикл) рівня вищої освіти

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

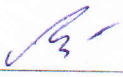
Освітня програма: Економіка

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для здобувачів початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка освітньої програми Економіка. Умань: Уманський НУС, 2020. 23 с.

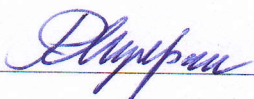
Розробники: Бурляй А.П., доцент кафедри економіки, к. е. н., доцент

 Бурляй А.П.

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри економіки

Протокол від «31» 08 2020 року № 1

Завідувач кафедри
економіки

(підпис)

Р.П. Мудрак
(прізвище та ініціали)

«31» 08 2020 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від «31» 08 2020 року № 1

Голова (Л.В. Смолій)
(підпис)

«31» 08 2020 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>051 Економіка</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: <u>початковий (короткий цикл) рівня вищої освіти</u> Освітня програма: <u>051 Економіка</u>	Лекції	
		22 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		38 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	110 год.
		Індивідуальні завдання: _____	
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою підготовки фахівців початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти.

Мета вивчення дисципліни: формування ринкового орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень в умовах обмеженості ресурсів з приводу споживання благ, використання факторів виробництва із врахуванням різних конкурентних ситуацій (ринкових моделей), економічних інституцій.

Завдання дисципліни: набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття студентами навичок і вмінь ефективного застосування мікроекономічного аналізу для забезпечення прийняття відповідних економічних рішень на рівні господарюючих суб'єктів; формування навичок прийняття управлінських рішень та складання фінансових документів.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми: дисципліна «Мікроекономіка» базується на вивченні навчальних дисциплін таких як «Політична економія», «Історія економіки і економічної думки» і є необхідною для сприйняття подальших навчальних дисциплін «Макроекономіка», «Економіка підприємств», та інших прикладних дисциплін.

Компетентності:

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

2. Здатність бути критичним і самокритичним.

3. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

4. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

5. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

6. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

7. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

Програмні результати навчання:

1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
2. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
3. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
4. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
5. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
6. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

3. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1.

МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Тема 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Зміст, співвідношення і генезис термінів “політична економія”, “економічна теорія”, “теоретична економіка”, “економікс” та ін. Предмет дисципліни “Економіка” (“Теоретична економіка”, “Економікс”). Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної і теоретичної економіки.

Альтернативність мети використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб’єктів ринкових відносин. Методологія мікроекономіки: граничний аналіз, моделювання: графічне, аналітичне, табличне; оптимізація й визначення рівноваги тощо. Нормативна й позитивна мікроекономіка.

Мікросистема: поняття, різновиди. Мета, роль і особливості функціонування мікросистем у ринковій економіці. Основні характеристики (ознаки) ринків досконалої та недосконалої конкуренції. Характеристика дії мікросистем у різних ринкових ситуаціях.

Мета і завдання дисципліни. Взаємозв’язок з іншими дисциплінами. Характеристика базових підручників, що репрезентують зарубіжні та вітчизняні школи мікроекономіки.

Тема 2. ТЕОРІЯ ГРАНИЧНОЇ КОРИСНОСТІ І ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація. Поняття корисності, її особливості та способи досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем.

Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної граничної корисності блага, його графічне зображення.

Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. Модифікація функції корисності як залежності між кількістю споживаних благ та рівнем корисності за умови бюджетних обмежень. Суть раціонального вибору споживача.

Поняття рівноваги споживача. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.

Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Поняття попиту на благо. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.

Тема 3. ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; субституціональність. Множинність благ та повна інформованість споживача, зовнішні умови для здійснення вибору.

Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.

Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Спадний характер та неможливість перетину кривих байдужості за кращих однакових умов. Карта байдужості.

Гранична норма заміщення благ: суть і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія: рівняння і графічна побудова. Визначення нахилу бюджетної лінії та кута нахилу внаслідок зміни цін на блага. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії та на процес споживання.

Два підходи до оптимізації споживчого вибору, їх гранична інтерпретація. Вирівнювання зважених граничних корисностей і рівновага споживача. Різні випадки досягнення рівноваги: “кутова” і “внутрішня” рівноваги.

Тема 4. АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА НА РИНКУ ТОВАРІВ

Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова лінії “дохід – споживання”. Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття “нормальних” і “неякісних” товарів. Крива Енгеля. Закон Енгеля. Розподіл споживчих витрат за напрямками їх використання.

Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії “ціна – споживання”. Траєкторія зміни споживання внаслідок зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Визначення умов моделі, що аналізується: зменшення ціни одного з товарів за незмінних цін на інші товари та незмінного доходу споживача. Неоднозначність впливу на споживчий вибір. Розкладання сукупної зміни і обсягу попиту на дві складові: ефект доходу і ефект заміщення. Одно- та різнонаправлений вплив ефектів. Парадокс Гіффена.

Ефекти заміщення і доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності.

Утворення “надлишку споживача” в результаті перевищення корисності товарів за ціною. Приріст надлишку споживача як показник зміни його добробуту. Сукупний надлишок споживача та формування ринкового попиту на певний товар. Зміна надлишку і втрати в результаті введення податків та дотацій на товари.

Тема 5. РИНКОВИЙ ПОПИТ ТА РИНКОВА ПРОПОЗИЦІЯ. РИНКОВА РІВНОВАГА

Попит на товари в умовах досконало конкурентного ринку. Ринковий попит як сума індивідуального попиту всіх споживачів певного товару.

Зображення попиту: аналітичне, табличне та графічне. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача.

Цінові та нецінові детермінанти попиту. Зміна величини (обсягу) попиту: переміщення вздовж функціонально заданої лінії попиту. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінантів, його графічна ілюстрація. Особливості взаємовпливу цін взаємопов’язаних товарів.

Принципова оцінка дії цінових та нецінових детермінантів попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках.

Суть поняття “пропозиції”. Закон пропозиції та його аргументація: ціна як ринковий стимул для виробника: збільшення граничних витрат як стримуючий фактор, збільшення обсягу виробництва тощо. Аналітичне, табличне та графічне зображення пропозиції.

Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Різниця понять “зміна пропозиції” та “зміна обсягу пропозиції”. Зсув кривої пропозиції під впливом нецінових детермінантів.

Табличне та графічне зображення ринкової пропозиції. Альтернативна вартість, крива виробничих можливостей та крива ринкової пропозиції.

Тема 6. ЕЛАСТИЧНІСТЬ

Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари. Методичні підходи до обчислення показника еластичності. Діапазон числових значень коефіцієнта прямої цінової еластичності попиту.

Чинники цінової еластичності попиту, особливості їх впливу. Суть абсолютно еластичного та абсолютно нееластичного попиту. Взаємозв’язок між ціною та валовим виторгом за різної еластичності.

Методика обчислення коефіцієнта еластичності попиту за доходом, параметри його значень для “нормальних” та “неякісних” товарів.

Суть “перехресної” еластичності попиту, методика обчислення відповідного коефіцієнта. Кількісні параметри еластичності для взаємозамінних та взаємодоповнювальних товарів.

Практичне використання концепції “перехресної” еластичності попиту для обґрунтування цінової політики продавців (виробників) взаємопов’язаних товарів.

Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції.

Перехресна еластичність пропозиції та її вплив на стратегію товаровиробника.

Тема 7. МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб’єкт ринкових відносин, економічна організація, найважливіший різновид мікросистем. Спрощена схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). Підприємство як закупівельна система, товаровиробник та продавець. Динамічність зовнішнього середовища і його вплив на внутрішню динаміку виробництва. Поняття адаптивності, гнучкості та гомеостатичності у виробничо-ринковій системі.

Мотивація поведінки підприємства. Головні види виборів підприємства: що виробляти (продукція, роботи, послуги), як виробляти (технологія, фактори виробництва), для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни). Фактор часу і періоди функціонування підприємства: миттєвий, короткий і тривалий. Поняття оптимального та рівноважного станів підприємства.

Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт.

Поняття загального (сукупного валового), середнього та граничного доходів. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток.

Тема 8. ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА

Витрати виробництва. Класифікація та види витрат. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до їх визначення. Альтернативні витрати та їхній склад. Сукупні, середні та граничні витрати.

Постійні та змінні витрати (сукупні та середні). Типовий характер зміни витрат у короткому періоді. Закон неминучого зростання граничних витрат (зниження дохідності).

Криві довготривалих витрат (сукупних і середніх) як такі, що огинають криві короткотермінових витрат. Види кривих тривалих середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в процесі вироблення довготермінової стратегії розвитку. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску). Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.

Змістовий модуль 2.

МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА

Тема 9. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Ознаки й умови досконалої конкуренції: атомістичність, відкритість, мобільність ресурсів, прозорість, однорідність товару тощо. Поліполістичний спосіб поведінки суб’єктів ринку.

Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту, середнього, граничного і сукупного доходу підприємства.

Максимізаційно-мінімізаційна мета підприємства у короткотерміновому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Поведінка підприємства за умов зміни

ринкової ситуації. Правила поведінки підприємства, їхня універсальність. Пропозиція фірми у короткотерміновому періоді, її зв'язок з кривими витрат: графік галузевої пропозиції.

Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Рівноважна функція ціни. Вплив зміни попиту і пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. Деякі варіанти комбінації попиту та пропозиції: множинність рівноваги. Сталість ринкової рівноваги.

Рівновага фірми та галузі у короткотерміновому періоді. Рухомість ринкового попиту та пропозиції. Звуження мотивації діяльності підприємства з одночасним розширенням можливостей маневрування ресурсами. Пропозиція фірми в довготерміновому періоді. Крива ринкової пропозиції на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації (галузі з постійними, зростаючими, спадними витратами та їхні комбінації).

Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Тема 10. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК

Поняття одного продавця, ринкової (монопольної) влади у вузькому та широкому розумінні слів. Ознаки “чистої” монополії: один продавець, відсутність замінників товару, бар'єри для доступу конкурентів у монополізовану галузь тощо.

Крива попиту монополіста. Одночасний вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правило максимізації прибутку. Деякі варіанти стану фірми-монополіста у короткому періоді. Пропозиція монополіста й особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди.

Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Свідоме створення та підтримування вхідних бар'єрів монополістом. Досягнення та утримання ринкової влади монополістом у тривалому періоді.

Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні, державні, недержавні тощо. Діагностування монопольної влади. Особливості поведінки реальних монополій. Економічні наслідки монополізації галузі, порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків, потреба у державному регулюванні монополії, антимонопольна політика.

Тема 11. ОЛІГОПОЛЬНИЙ РИНОК

Нечисленність фірм в олігополістичних галузях, високі бар'єри для входження у галузь, загальна взаємозалежність підприємств. Поведінка олігополістів: некооперативна й кооперативна. Цінові війни за некооперативної поведінки: межі зниження рівня цін, наслідки для споживачів і товаровиробників.

Аналіз “ламаной” лінії попиту. Негнучкість цін. Формування підприємством політики стабілізації цін і маневрування капітальними витратами (стабільність середніх змінних витрат).

Інституційні аспекти утворення та діяльності картельних спілок. Таємні змови, їх міцність і загострення конкуренції. Антитрестовське законодавство як чинник, що протидіє таємній змові. Мовчазна згода (тип лідерства у цінах). Ціноутворення за принципом “витрати плюс...”.

Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.

Тема 12. РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією. Кількість товаровиробників та диференціація виробів. Умови входження в галузь. Нецінова конкуренція за даної ринкової структури.

Еластичність попиту за монополістичної конкуренції. Прибутковість та збитковість підприємства у короткотерміновому періоді. Визначення оптимального обсягу продажу та цінова політика. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді.

Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні наслідки і загрози. Реклама товару. Вплив рекламної діяльності на обсяг продажу і витрати.

Наслідки нецінової конкуренції для споживачів: діапазон споживчого вибору і втрати вільного часу. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів. Надлишкова виробнича потужність і її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.

Тема 13. ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Функції ринків ресурсів в економіці. Споживання виробником факторів виробництва: мета й обмеження. Граничний фізичний продукт ресурсу, методика його обчислення і графічна інтерпретація. Гранична дохідність ресурсу для різних виробників. Граничні витрати ресурсу і максимізація прибутку виробником. Попит на ресурси, зміна обсягу попиту та попиту в цілому. Цінова еластичність попиту на ресурс.

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Суть та особливості використання поняття заробітної плати. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найманої праці. Обґрунтування рішення про наймання. Попит окремого виробника на працю. Формування галузевого та ринкового попиту на працю.

Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Ефекти зміни доходу і заміщення за змін заробітної плати. Криві пропозиції праці, що “вигинаються назад”. Ринкова пропозиція послуг праці. Диференціація заробітної плати. Рівновага на ринку праці: двосекторна модель.

Попит монополії на працю і монополярна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Граничні витрати на працю для монопсоніста. Прийняття рішення про наймання на монопсонічному ринку праці.

Монополярна влада продавців праці. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці.

Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Дискримінація на ринках робочої сили. Проблеми еквівалентності праці.

Тема 14. РИНОК КАПІТАЛУ

Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Рух капіталу і капітальні фонди. Поняття позичкового процента. Вплив ставки позичкового процента на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді.

Часова перевага як економічна категорія. Гранична норма часової переваги, її графічна інтерпретація. Міжчасове бюджетне обмеження та міжчасова рівновага накопичувача. Ефекти зміни доходу і заміщення в результаті зміни ставки позичкового процента.

Ринкова ставка позичкового процента, однозначність її для позичальників та кредиторів. Вплив зміни ставки на рівноважний обсяг підприємницьких інвестицій. Поняття точної або дисконтованої вартості, методика її обчислення. Поточна вартість і ринкова ціна основних фондів. Обґрунтування інвестиційних рішень щодо придбання основних фондів. Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень.

Тема 15. АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ РІВНОВАГИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого, дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса.

Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Паретто–ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Паретто. Ефективність та справедливість.

Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Паретто–оптимальний розподіл ресурсів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків (при обміні, при використанні вкладень у виробництво, на ринку товарів). Причини обмеженої спроможності ринкового регулювання: наявність ринкової влади, непрозорість ринків, неповна чи асиметрична інформація, вплив зовнішніх ефектів, існування суспільно значущих благ, позаринкова діяльність суб'єктів ринку та неринкові механізми регулювання тощо. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 16. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Сучасна економічна теорія про права власності як сукупність санкціонованих норм поведінки. Трансформування власності та ринкові процеси.

Інституціональна природа сучасної фірми. Загальні, специфічні, інтерспецифічні ресурси фірми. Контрактна концепція фірми. Трансакційні витрати.

Поняття про зовнішні ефекти. Негативні та позитивні зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії.

Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Споживчі властивості суспільних благ: загальнодоступність, неконкурентність та невиключність. Суспільні блага та ефективність. Неспроможність ринкового механізму регулювати ефективність суспільних благ та функції держави.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п (с)	лаб	інд.	с.р.		л	п (с)	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА												
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	6	1	2	-	-	3	8,5	0,5	-	-	-	8
Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінки споживача	6	1	2	-	-	3	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача	6	1	2	-	-	3	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 4. Аналіз поведінки споживача на ринку товарів	6	1	2	-	-	3	8	-	-	-	-	8
Тема 5. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	12	2	4	-	-	6	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 6. Еластичність	6	2	2	-	-	2	5,5	0,5	-	-	-	5
Тема 7. Мікроекономічна модель підприємства	6	1	2	-	-	3	5	-	-	-	-	5
Тема 8. Витрати виробництва	12	2	3	-	-	7	5	0,5	0,5	-	-	4
Разом за змістовим модулем 1	60	11	19	-	-	30	59	3	2	-	-	54
Змістовий модуль 2.												
МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА												
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції	11	2	3	-	-	6	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 10. Монопольний ринок	10	2	3	-	-	5	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 11. Олігопольний ринок	9	2	3	-	-	4	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 12. Ринок монополістичної конкуренції	6	1	2	-	-	3	9	0,5	0,5	-	-	8
Тема 13. Ціноутворення на ринку праці	6	1	2	-	-	3	8,5	0,5	-	-	-	8
Тема 14. Ринок капіталу та природних	6	1	2	-	-	3	6,5	0,5	-	-	-	6

ресурсів												
Тема 15. Аналіз загальної рівноваги та ефективність	6	1	2	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 16. Інституціональні аспекти ринкового господарства	6	1	2	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Разом за змістовим модулем 2	60	11	19	-	-	30	61	3	2	-	-	56
Усього годин	120	22	38	-	-	60	120	6	4	-	-	110

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ			
1	Предмет і метод мікроекономіки	2	-
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	2	0,5
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	2	0,5
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів	2	-
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага	4	0,5
6	Еластичність	2	-
7	Мікроекономічна модель підприємства	2	-
8	Витрати виробництва	3	0,5
	<i>Разом</i>	<i>19</i>	<i>2</i>
Змістовий модуль 2. ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ			
9	Ринок досконалої конкуренції	3	0,5
10	Монопольний ринок	3	0,5
11	Олігопольний ринок	3	0,5
12	Ринок монополістичної конкуренції	2	0,5
13	Ціноутворення на ринку праці	2	-
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	2	-
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність	2	-
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства	2	-
	<i>Разом</i>	<i>19</i>	<i>2</i>
Всього		38	4

6. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод мікроекономіки - <i>Історія формування мікроекономіки як науки та її розвиток у сучасних умовах</i>	3
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача <i>Модифікація функції корисності в умовах бюджетних обмежень.</i>	3
3	Ординалістська теорія поведінки споживача <i>Головні чинники, що обумовлюють систему переваг споживача</i>	3
4	Аналіз поведінки споживача на ринку товарів <i>Парадокс Гіффена.</i>	3
5	Ринковий попит та ринкова пропозиція. Ринкова рівновага <i>Особливості взаємовпливу цін взаємопов'язаних товарів. Альтернативна вартість, крива виробничих можливостей та крива ринкової пропозиції. Принципова оцінка дії цінових та нецінових детермінантів попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках.</i>	6
6	Еластичність <i>Фактори, що впливають на ступінь еластичності попиту.</i>	2
7	Мікроекономічна модель підприємства <i>Поняття оптимального стану підприємства і стану рівноваги.</i>	3
8	Витрати виробництва <i>Передумови мінімізації витрат фірми.</i>	7
9	Ринок досконалої конкуренції <i>Довгострокова рівновага фірми і галузі в умовах досконалої конкуренції.</i>	6
10	Монопольний ринок <i>Економічні наслідки монополізації виробництва.</i>	5
11	Олігопольний ринок <i>Олігополізація ринку України.</i>	4
12	Ринок монополістичної конкуренції <i>Еластичність попиту в умовах монополістичної конкуренції.</i>	3
13	Ціноутворення на ринку праці <i>Формування індивідуального і галузевого попиту на працю.</i>	3
14	Ринок капіталу та природних ресурсів	3
15	Аналіз загальної рівноваги та ефективність <i>Рівновага в економіці "чистого" обміну.</i>	3
16	Інституціональні аспекти ринкового господарства <i>Роль держави у ринковій економіці.</i>	3
Разом		60

7. Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мікросистема: поняття, різновиди. Мета, роль і особливості функціонування мікросистем у ринковій економіці. Основні характеристики (ознаки) ринків досконалої та недосконалої конкуренції. Характеристика дії мікросистем у різних ринкових ситуаціях. Мета і завдання дисципліни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Характеристика базових підручників, що репрезентують зарубіжні та вітчизняні школи мікроекономіки.	8
2	Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Поняття попиту на благо. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.	8
3	Два підходи до оптимізації споживчого вибору, їх гранична інтерпретація. Вирівнювання зважених граничних корисностей і рівновага споживача. Різні випадки досягнення рівноваги: “кутова” і “внутрішня” рівноваги.	8
4	Ефекти заміщення і доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності. Утворення “надлишку споживача” в результаті перевищення корисності товарів за ціною. Приріст надлишку споживача як показник зміни його добробуту. Сукупний надлишок споживача та формування ринкового попиту на певний товар. Зміна надлишку і втрати в результаті введення податків та дотацій на товари.	8
5	Цінові та нецінові детермінанти попиту. Зміна величини (обсягу) попиту: переміщення вздовж функціонально заданої лінії попиту. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінантів, його графічна ілюстрація. Особливості взаємовпливу цін взаємопов'язаних товарів. Принципова оцінка дії цінових та нецінових детермінантів попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Різниця понять “зміна пропозиції” та “зміна обсягу пропозиції”. Зсув кривої пропозиції під впливом нецінових детермінантів. Табличне та графічне зображення ринкової пропозиції. Альтернативна вартість, крива виробничих можливостей та крива ринкової пропозиції.	8
6	Практичне використання концепції “перехресної” еластичності попиту для обґрунтування цінової політики продавців (виробників) взаємопов'язаних товарів. Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції. Перехресна еластичність пропозиції та її вплив на стратегію товаровиробника.	5
7	Мотивація поведінки підприємства. Головні види виборів підприємства: що виробляти (продукція, роботи, послуги), як виробляти (технологія, фактори виробництва), для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни). Фактор часу і періоди функціонування підприємства: миттєвий, короткий і тривалий. Поняття оптимального та рівноважного станів підприємства. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри	5

	виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт. Поняття загального (сукупного валового), середнього та граничного доходів. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибутки.	
8	Криві довготривалих витрат (сукупних і середніх) як такі, що огинають криві короткотермінових витрат. Види кривих тривалих середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в процесі вироблення довготермінової стратегії розвитку. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску). Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.	4
9	Рівновага фірми та галузі у короткотерміновому періоді. Рухомість ринкового попиту та пропозиції. Звуження мотивації діяльності підприємства з одночасним розширенням можливостей маневрування ресурсами. Пропозиція фірми в довготерміновому періоді. Крива ринкової пропозиції на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації (галузі з постійними, зростаючими, спадними витратами та їхні комбінації). Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки.	8
10	Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні, державні, недержавні тощо. Діагностування монопольної влади. Особливості поведінки реальних монополій. Економічні наслідки монополізації галузі, порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків, потреба у державному регулюванні монополії, антимоніопольна політика.	8
11	Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.	8
12	Наслідки нецінової конкуренції для споживачів: діапазон споживчого вибору і втрати вільного часу. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів. Надлишкова виробнича потужність і її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.	8
13	Попит монополії на працю і монопольна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Граничні витрати на працю для монопсоніста. Прийняття рішення про наймання на монопсонічному ринку праці. Монопольна влада продавців праці. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Дискримінація на ринках робочої сили. Проблеми еквівалентності праці.	8
14	Ринкова ставка позичкового процента, однозначність її для позичальників та кредиторів. Вплив зміни ставки на рівноважний обсяг підприємницьких інвестицій. Поняття точної або дисконтованої вартості, методика її обчислення. Поточна вартість і ринкова ціна основних фондів. Обґрунтування інвестиційних рішень щодо придбання основних фондів. Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень.	6

15	Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків (при обміні, при використанні вкладень у виробництво, на ринку товарів). Причини обмеженої спроможності ринкового регулювання: наявність ринкової влади, непрозорість ринків, неповна чи асиметрична інформація, вплив зовнішніх ефектів, існування суспільно значущих благ, позаринкова діяльність суб'єктів ринку та неринкові механізми регулювання тощо. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.	6
16	Споживчі властивості суспільних благ: загальнодоступність, неконкурентність та невиключність. Суспільні блага та ефективність. Неспроможність ринкового механізму регулювати ефективність суспільних благ та функції держави.	4
Разом		110

8. Індивідуальні завдання

Заочна форма навчання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання передбачає написання контрольної роботи. Метою виконання контрольної роботи є закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, засвоєння загальних закономірностей, принципів і методів соціальної відповідальності.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» студенти заочної форми навчання виконують одне індивідуальне завдання, результати якого представляють у вигляді письмової роботи. Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Мікроекономіка» з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вказівки щодо вибору варіанту контрольної роботи та індивідуальні завдання, що відповідають обраному варіанту, наведено у Методичних рекомендаціях для самостійної роботи та виконання контрольних робіт з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів заочної форми навчання спеціальностей 051 „Економіка”, 071 „Облік і оподаткування”, 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”, 076 „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”, які входять до методичного забезпечення дисципліни.

Контрольна робота здається не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії. Контрольна робота зараховується, якщо в ній повністю висвітлені теоретичні і практичні питання, правильно виконані тестові завдання.

9. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у семінарських заняттях, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях. Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, ділові ігри, презентації. Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкуванні. Семінари-дискусії (круглий стіл) – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі

вивчення навчального матеріалу. Ділові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

10. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку "FX", то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, передати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Мікроекономіка» (денна форма навчання)

Поточний (модульний контроль)																Підсумковий контроль	Сума		
Змістовий модуль 1 (30 балів)								Змістовий модуль 2 (30 балів)											
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Модульний контроль (6 балів)	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Модульний контроль (6 балів)	30	100
3	3	3	3	3	3	3	3		3	3	3	3	3	3	3	3			

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Мікроекономіка» (заочна форма навчання)

Поточний (модульний контроль)																Контрольна робота	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1 (18 балів)								Змістовий модуль 2 (27 балів)										
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	25	30	100
2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Бурлай А.П. Робочий зошит для самостійної роботи з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів денної форми навчання спеціальностей 051 „Економіка”, 071 „Облік і оподаткування”, 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”, 075 „Маркетинг”, 076 „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”.

2. Бурлай А.П. Методичні рекомендації для самостійної роботи та виконання контрольних робіт з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів заочної форми навчання спеціальностей 051 „Економіка”, 071 „Облік і оподаткування”, 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”, 075 „Маркетинг”, 076 „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”.

3. Бурлай А.П. Мікроекономіка. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Політекономія» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальностей 051 „Економіка”, 071 „Облік і оподаткування”, 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”, 075 „Маркетинг”, 076 „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=403>.

13. Рекомендована література

Базова

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник У 2 кн. /За ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха Кн. 2: Мікроекономіка. – К.: Знання, 2010. – 437 с.
2. Андреюк Н. В. Мікроекономіка. Основи теорії та практикум: Навч. метод. посіб./ Н. В. Андреюк, Л. В. Кузнецова, Н. М. Салатюк. – К.: НУХТ, 2010. – 408 с. 4.
3. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінгкурс: Навч. посіб./А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва. – Харків.: ХНАМГ. 2012. – 247 с.
4. Базилевич В. Д. Мікроекономіка: Практикум: Навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. [За ред. В. Д. Базилевича]. – 3тє вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 491 с.
5. Базилінська О.Я. Мікроекономіка: Навч. посіб.: РМОІНУ/ О.Я. Базилінська, О.В. Мініна; За ред. О.Я. Базилінської. – К.: ЦУЛ, 2009. – 352 с.
6. Мікроекономіка : Підручник / [А.П. Наливайко, Л.А. Азьмук, П.Г. Банщиків та ін.] ; за наук. ред. А.П. Наливайка. – К.: КНЕУ, 2011. – 446 с.
7. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2008. – 679 с.
8. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник у 2 ч. [С. Будаговська, та інш.] / За заг. ред. С. Будаговської. – К. : Основи, 2010. – Ч.1: Мікроекономіка. – С. 7– 210.
9. Мікроекономіка: навч. посіб. / З. О. Адаманова, Ю. М. Дмитрієнко, М. Ванієва; Крим. інж.-пед. ун-т. — Сімф. : Кримнавчпеддержвидав, 2010. — 442 с.

10. Мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Я. Стеблій; Нац. банк України. Львів. банк. ін-т. — Л., 2004. — 222 с.
11. Безугла В.О., Постіл І.І. Мікроекономіка. Навч. Пос. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 288 с.
12. Ватаманюк З.І. та ін. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка. Навч. посіб. / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. — К.: Вид. Дім Альтернативи, 2001.
13. Горобчик Т.Т. Мікроекономіка: Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2003 — 236 с.
14. Горошко М.Ф., Кулішов В.В. Мікроекономіка: Тести. Ситуації. Задачі. Навчальний посібник / За заг. ред. В.В. Кулішова. — К.: Ельга, Ніка-центр, 2003.
15. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. Практикум: Навч.посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 272 с.
16. Долан З. Дж., Линдсей Д. Микроэкономика: Пер. с англ. В.Лукашевича и др. / Под общ. ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича. — СПб, 1994. — 448 с.
17. Задоя А. О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи. Навч. посіб. 3-тє вид. К.: Т-во "Знання", КОО, 2003.
18. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. — К.:ЦНЛ, 2004. — 416 с.
19. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. — М.: Высш. шк., 2001. — 572 с.
20. Піндайк Р., Рубінфелд Д. Мікроекономіка. — К.: Основа, 1997.
21. Семюелсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка. — К.: Основа, 1998.
22. Сафранов Т. А., Губанова О.Р., Лукашов Л.В. Еколого-економічні основи природокористування : навч. посіб. Львів : "Новий Світ-2000", 2015. 350 с.

Допоміжна

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах / Редкол.: С.В.Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видав. центр «Академія». — Т.2. — 2001. — 848 с.
2. Історія економічної думки: Навч. посібник / За ред. Л.Я.Корнійчук, А.М.Поручник, Н.О. Титаренко та ін. — К.: Фенікс, 2003. — 415 с.
3. Історія економічних учень: Підручник: У 2 ч. / За ред.. В.Д.Базилевича. — 3-тє вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2006.- Ч. 1. — 582 с., Ч.2. — 575 с.

14. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. База даних економіки и права ПОЛПРЕД. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/e/template.html?3d>
2. Бібліотечний інформаційно-освітній портал
3. Виртуальна електронна бібліотека – ВВМ. URL: <http://www.velib.com/>
4. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
5. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
8. arXiv.org - загальнодоступні наукові публікації. URL:<http://arxiv.org/>
9. Google Scholar — пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.